

Univerzita Karlova v Praze

Přírodovědecká fakulta

Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

Albertov 6, 128 43 Praha 2, tel.: +420-2-21951389
fax: +420-2-21951598, e-mail: ksgrrsek@natur.cuni.cz

OPONENTSKÝ POSUDEK DIZERTAČNÍ PRÁCE

Mgr. Ondřej Slach: Role měkkých faktorů v regeneraci starých průmyslových regionů: komparace Ostravska, Porúří a Sárska (The role of soft factors in regeneration of old industrial regions: a comparison of Ostrava region, Ruhr area and Saarland)

Předložená dizertační práce má 104 strany úvodního textu a přílohy skládající se z pěti publikovaných článků a jedné publikované knižní kapitoly. Dizertační práce je tématicky zaměřena na problematiku starých průmyslových center a starých průmyslových oblastí, které prochází dlouhodobou restrukturalizací a revitalizací se zaměřením na město Ostravu a v daleko menší míře na širší oblast Ostravska. V české geografii se jedná o ojedinělé téma, které čerpá ze západní geografické literatury a aplikuje metody a přístupy této literatury v podmínkách Ostravy a Ostravska. Jedná se o významný výzkumný problém, který si zasluhuje pozornost a je dobře, že se jím v české geografii někdo zabývá. Všechny vydané práce autora jsou v podstatě případové studie Ostravy či Ostravska, které dokumentují problémy starých průmyslových oblastí, jako je úbytek obyvatelstva, revitalizace městských čtvrtí či restrukturalizace ekonomické základny města. Zde bych podotkl, že v budoucnu by si toto téma zasluhovalo širší geografický záběr v rámci celého Česka a nejen soustředění se na Ostravu či Ostravsko. Se svými spoluautory k tomuto výzkumu Mgr. Slach využívá různých standardních geografických metod, jako např. jednoduchou analýzu statistických dat o zaměstnanosti, obyvatelstvu či průmyslové struktuře nebo kvalitativní metody výzkumu založené na řízených rozhovorech. Podle mého názoru se však nejedná o klasický základní výzkum, který je definován jako „experimentální nebo teoretická práce provedená k získání znalostí o základech jevu a pozorovaných skutečnostech.“ Název dizertační práce bohužel dobře neodráží její obsah. Odpovídá pouze obsahu úvodní obecné části, ale ne předložených publikací. V žádné z předložených publikací nenajdeme srovnání Ostravska, Porúří a Sárska. A žádná z předložených publikací se explicitně nezabývá rolí měkkých faktorů při regeneraci Ostravska.

Dizertační práce byla předložena jako soubor publikací. Podle mého názoru však nespĺňuje publikační požadavky oborové rady programu Sociální geografie a regionálního rozvoje, které jasně požadují, že „alespoň jedna z publikací musí být doktorandem publikována samostatně (autorství 100 %).“ Přes veškerou snahu, se mi takovou publikaci v souboru publikací nepodařilo najít. Jestliže tento požadavek platí 4 roky, tak měl Mgr. Slach více než dost času samostatnou publikaci připravit a publikovat.

Úvodní obecná část práce

Úvodní obecná část práce má 86 stran jednořádkového textu bez seznamu literatury. Je tak zbytečně příliš dlouhá. Taková délka by spíše odpovídala samostatné dizertační práci bez přiložených publikací.

Přehled literatury

Přehled literatury je vskutku rozsáhlý. Působí na mě dojmem, že autor chtěl zahrnout vše, co nějak souvisí s tématem práce. Především se zaměřuje na velice podrobný rozbor rozdílů mezi tvrdými a měkkými lokalizačními faktory. Je očividné, že Mgr. Slach má načtenou literaturu, a že tomu věnoval hodně času. To samozřejmě vysoce oceňuji. Jedná se ale opravdu o pouhý, až příliš podrobný a do značné míry samoučelný, přehled literatury. Nic víc. V přehledu literatury by nemělo jít tolik o kvantitu, ale především o kvalitu zpracování existující literatury. Přehled literatury až příliš často sklouzává k popisování obsahu jednotlivých článků či knih, ačkoliv náznaky kvalitnějšího a zhuštěnějšího pojetí přehledu literatury najdeme např. na stranách 41-42. Případové studie Porúří a Sárska na stranách 45-78 jsou příliš dlouhé a příliš popisné. Smysl jejich zařazení do dizertační práce mi však celkem uniká. To, že Ostravsko zažívá či zažívalo podobné problémy jako Porúří a Sársko není dostatečný důvod pro popsání více než 30 stran většinou převzatými informacemi z Německa, zvláště, když přiložené publikace se problematikou Porúří a Sárska vůbec nezabývají. Výzkum Porúří a Sárska není cílem dizertační práce a na tuto literaturu stačilo pouze odkázat. Uskutečněné rozhovory v Německu samozřejmě oceňuji, ale jejich zařazení do obecné části práce je velice diskutabilní a v podstatě zbytečné, pokud nejsou využity v publikačních výstupech. Výsledky vlastního empirického výzkumu do obecné úvodní části dizertační práce nepatří. Tato část práce má potom znaky samostatné dizertační práce a ne dizertační práce založené na publikačních výstupech.

Na úrovni dizertační práce bych očekával kriticky pojatou diskusi s literaturou, na jejímž základě autor buduje svoji vlastní argumentaci a svůj vlastní přístup. Jinými slovy, mě nezajímá pouhý výčet či přehled toho, co kdy kdo o daném tématu napsal a případně kdo a kde to kritizoval, ale co nového sám autor dizertační práce do těchto diskusí přináší a s jakými novými myšlenkami či pohledem, které obohacují danou výzkumnou otázku, přichází a ty potom aplikuje v empirické části práce. Nic takového však v přehledu literatury nenajdeme. Ačkoliv oceňuji rozsah záběru a množství citací, z tohoto pohledu přehled literatury považuji za ne příliš kvalitní a povedený.

Závěr a inspirace pro možné aplikace přístupů pro Ostravsko

Závěr pouze opakuje již podrobně rozebírané rozdíly mezi tvrdými a měkkými lokalizačními faktory. Je zde také základní srovnání případových studií z Německa se situací na Ostravsku. Autor dává příklady jak by mohla být řešení z německých případových studií uplatněna na Ostravsku. Na konci závěru autor diskutuje další možné směry výzkumu regenerace a restrukturalizace starých průmyslových regionů. Závěr trpí podobnými nedostatky jako text celé úvodní části dizertace: je příliš popisný, rozvláčný a příliš dlouhý. Obecně platná zjištění nejsou dostatečně zdůrazněna a vypíchnuta a ztrácí se v textu. Základním a hlavním nedostatkem závěru je však to, že vůbec neshrnuje výsledky autorova výzkumu prezentovaného v předložených publikacích. Závěr se pouze zaměřuje na shrnutí úvodní obecné části a předložené publikace zcela ignoruje. Shrnutí a diskuze dosažených konkrétních publikovaných výzkumných výsledků by měly být hlavní náplní závěru dizertační práce. To, že jsou v závěru zcela opomenuty považuji za obrovský nedostatek dizertační práce.

Provázanost obecné části dizertace a vybraných publikací

Úvodní obecná část dizertační práce by měla zasadit publikované výsledky výzkumu do širších vědeckých souvislostí v rámci oboru geografie. To však bohužel v této dizertační práci vůbec nenajdeme, protože publikované články nemají v podstatě nic společného s úvodní obecnou částí dizertační práce. To považuji za velký nedostatek dizertační práce Mgr. Slacha. Úvodní část práce je zaměřena na měkké faktory a jejich roli při regeneraci starých průmyslových regionů, jak je ostatně uvedeno v názvu dizertační práce. Pět z šesti předložených publikací je ale zaměřeno v podstatě na geografii města (populační úbytek, zmenšování Ostravy a regeneraci částí Ostravy) a pouze jedna se dá zařadit do oblasti regionálního rozvoje. Zatímco obecná část rozebírá do velkých podrobností měkké faktory regionálního rozvoje ze všech možných úhlů, v šesti publikovaných textech najdeme pouhé dvě letmé zmínky termínu „měkké faktory“ – dvakrát anglicky jako *soft factors* a ani jednou česky. To názorně ukazuje, že publikované práce mají s tematikou měkkých faktorů pramálo společného. Jak jsem již uvedl, případové studie Porůří a Sárska, které jsou podrobně řešeny v obecné části práce se v publikacích neobjevují vůbec, čímž vzniká otázka, proč byly do obecné části dizertační práce zařazeny. Jinými slovy, úvodní obecná část dizertační práce není vůbec provázána s předloženými publikacemi a měla být zcela jednoznačně zaměřena na obecnou problematiku úpadku a regenerace starých průmyslových center, spíše než pouze na měkké faktory regionálního rozvoje.

Přílohy: publikované články

Nelze než ocenit poměrně bohatou publikační činnost Ondřeje Slacha vzhledem k ranému stádiu jeho akademické dráhy. Publikační strategii, která začíná u méně známých a méně prestižních časopisů považuji za správnou, pokud autor neustrne a bude se postupně prosazovat i v kvalitních mezinárodních časopisech. Samostatný článek by potvrdil autorovu schopnost samostatně zvládnout celý proces přípravy článku, což však z předložených spoluautorovaných článků nelze objektivně posoudit.

Publikované články jsou provázány především svým geografickým zaměřením na město Ostravu (pět publikací) a v daleko menší míře na celý Moravskoslezský kraj (jedna publikace). Tematicky se pět ze šesti publikací dá zařadit do oboru geografie města. Pouze v jediném případě bychom mohli zařadit článek do oblasti regionálního rozvoje (Petr Rumpel, Ondřej Slach, Jaroslav Koutský: *Creative Industries in Spatial Perspective in The Old Industrial Moravian-Silesian Region*).

Celkové zhodnocení publikací

Celkově lze konstatovat, že Mgr. Slach většinou publikuje v málo známých (snad s výjimkou *Sociologického časopisu*), ale často negeografických časopisech na národní úrovni. Je zajímavé, že dva z pěti publikovaných článků jsou publikovány v českém ekonomickém časopise *Ekonomika a Management*. Předpokládám, že to je výsledkem honby za články v impaktovaných časopisech, ve kterých se dá relativně lehce projít recenzním řízením (Mgr. Slach má v tomto časopise publikovaný třetí článek, který zde není předložen). Ačkoliv uznávám kvalitu *Sociologického časopisu*, tak bych u úspěšného absolventa Ph.D. studia v geografii očekával alespoň jednu publikaci v kvalitním geografickém časopise. Omlouvám se, ale o časopisech *QUAESTIONES GEOGRAPHICAE* ani o *Territoire en mouvement* jsem nikdy neslyšel, ačkoliv se v geografickém akademickém prostředí pohybují přes dvě desetiletí. V případě francouzského časopisu to je možná tím, že nečtu francouzsky. Rád bych u absolventa Ph.D. studia v geografii viděl, že se dokáže prosadit alespoň na

domácí geografické scéně, např. v časopise *Geografie*. Všechny předložené články jsou případovými studii, což je v pořádku. Mimo empirické výsledky z Ostravy či Ostravska však ani v jednom případě nijak nepřispívají k teoretickému chápání zkoumaných problémů, jejich konceptuálnímu uchopení, či zavedení nových originálních výzkumných postupů. Celkově musím konstatovat, že u pěti z celkem šesti publikací nedokáži vůbec odhadnout kvalitu recenzního řízení časopisu či knihy, a že ani jedna z publikací není v opravdu kvalitním geografickém časopise s alespoň minimálním mezinárodním ohlasem.

Krátké zhodnocení jednotlivých publikací

- *Petr Rumpel, Ondřej Slach, Jaroslav Koutský: Creative Industries in Spatial Perspective in The Old Industrial Moravian-Silesian Region, Ekonomika a Management, 2010 (WOS, IF 0,278 v době vydání článku, 0,422 v r. 2013):* Jednoduchá analýza prostorového rozložení „progresivního terciéru“ v Moravsko-slezském regionu. Měkké faktory regionálního rozvoje jsou v článku zmíněny pouze jednou a na okraj. Jediný článek, který má regionální rozměr a není zaměřen pouze na Ostravu.
- *Ondřej Slach, Tomáš Boruta: What Can Cultural and Creative Industries Do for Urban Development? Three Stories From the Postsocialist Industrial City Of Ostrava. QUAESTIONES GEOGRAPHICAE 31(4) 2012.* Časopis Poznaňské univerzity. Popisný článek založený na 3 případových studiích z Ostravy.
- *Ondřej Slach, Tomáš Boruta, Pavel Bednář, Jaroslav Koutský: Stodolní ulice à Ostrava : un exemple de régénération du centre d'une ville post-socialiste en République tchèque. Naissance d'un quartier culturel ou d'un espace de consommation? Territoire en mouvement 17-18 (2013).* Francouzský časopis z Lillské univerzity. Nečtu francouzsky, takže článek nedokáži posoudit. Podle anglického abstraktu se jedná o případovou studii Stodolní ulice v Ostravě.
- *Petr Rumpel, Ondřej Slach: Je Ostrava „smršťujícím se městem“? Sociologický časopis, Vol. 48, No. 5, 2012: 859–878 (WOS, IF 0,652 v době vydání článku, 0,563 v r. 2013).* Článek analyzuje populační úbytek města Ostravy a je kvalitně zpracovaný až na podobné, i když ne tak vyhraněné, jazykové problémy, jakými trpí i dizertační práce (viz níže).
- *Petr Rumpel, Ondřej Slach, Jaroslav Koutský: Shrinking Cities and Governance of Economic Regeneration: The Case of Ostrava. Ekonomika a Management, 2010 (WOS, IF 0,422 v době vydání článku v r. 2013).* Článek částečně vychází z článku v Sociologickém časopise (především část 4), který však k mému údivu vůbec necituje. Navíc jsem v tomto článku narazil na **plagiátorství** mého článku z roku 2004, ze kterého autoři doslova okopírovali celý první odstavec bez uvedení textu do uvozovek, uvedení stránky a uvedení originálního článku v seznamu použité literatury. Originální článek, ze kterého je text okopírován není v článku autorů vůbec citován. Autoři sice citují mé jméno, ale záměrně citují úplně jiný článek, ze kterého okopírovaný text nepochází, aby plagiátorství lépe zakryli (viz také přiložené původní stránky obou publikací):

Text autorů na straně 120 (text v článku není v uvozovkách): „According to Pavlinek [32], after the collapse of state socialism in Central and Eastern Europe, Western liberal economists and multilateral institutions suggested that a successful ‘transition’ from the centrally planned economy to a market economy system could only be achieved with large inflows of foreign direct investment (FDI). FDI was supposed to play a ‘critical role’ in the economic development of CEE and generate industrial restructuring that would spread throughout the entire economy and ultimately lead to national prosperity [8]. FDI was often attributed such a critical role because it is often viewed as an ‘engine of

development', a vehicle of economic modernization and a driving force of productivity development in CEE [51]. To attract large FDI inflows, the CEE countries (CEECs) only needed to develop appropriate institutional and policy frameworks to position themselves within flows of global capital [8]."

Originální text z článku: PAVLÍNEK, Petr. Regional Development Implications of Foreign Direct Investment in Central Europe. *European Urban and Regional Studies*, 2004, vol. 11, no. 1, pp. 47-70. Strana 47:

„After the collapse of state socialism in Central and Eastern Europe (CEE),¹ Western liberal economists and multilateral institutions suggested that a successful 'transition' from the centrally planned economy to a market-based system could only be achieved with large inflows of foreign direct investment (FDI) (Fischer and Gelb, 1991; Gowan, 1995). FDI was supposed to play a 'critical role' in the economic development of CEE and generate industrial restructuring that would spread throughout the entire economy and ultimately lead to national prosperity (Dunning, 1993a; EBRD, 1993; Michalak, 1993; Csáki, 1995; Gorzelak, 1996; Papp, 1996; Lankes and Stern, 1997; Benáček and Zemplerová, 1997; Ozawa, 2000). FDI was attributed such a critical role because it is often viewed as an 'engine of development' (Csáki, 1995: 112), a vehicle of economic modernization and a driving force of productivity development in CEE (Hunya, 2000a). To attract large FDI inflows, the CEE countries only needed to develop appropriate institutional and policy frameworks to position themselves within flows of global capital (Dunning, 1993a; Rutland, 1995).“

- *Third case study: Governance of inner city regeneration.* Zde nejsou uvedeni ani autoři ani jakékoliv další identifikační údaje (rok vydání, vydavatel, místo vydání atd.). Informaci jsem našel až v dopise Doc. Rumpela. Je to pro mě pouze další z důkazů povrchnosti a odbyté práce Mgr. Slacha (viz níže). Jedná se o kapitolu z knihy Rumpel, Slach (2012) *Governance of shrinkage of the city of Ostrava*. Kapitola je velice popisnou případovou studií. Navazuje na publikované články a prezentuje v podstatě stejné či velice podobné informace v podrobnější formě. Kvalita angličtiny je horší než u publikovaných článků (špatná struktura vět, členy atd.). Jsou zde ale záblesky kvalitního přístupu k analýze případové studie v kontextu existující literatury (např. na str. 218), což oceňuji. V dizertační práci však není uvedeno, zda tato publikace prošla nezávislým recenzním řízením. Kapitola je zcela vytržena z kontextu knihy a podíl autora na její přípravě není jasný (podle Doc. Rumpela se Mgr. Slach na knize podílel 30%, zejména na kapitolách 6 a 7).

Jazyková kvalita dizertační práce

Práce je očividně ušita horkou jehlou. Chybí jí důslednost a pečlivost, které bych u dizertační práce s naprostou samozřejmostí očekával.

Již v anglickém názvu dizertace jsou 2 chyby: Správně má být: The role of soft factors in the regeneration of old industrial regions: a comparison of the Ostrava region, Ruhr area and Saarland. Alespoň název měl být zkontrolován rodilým mluvčím, aby byl bez chyby. Celá řada chyb je i v anglickém abstraktu a dokonce i v klíčových slovech. Co má znamenat klíčové slovo „transfer of approach“?

Již v abstraktu jsem musel použít slovník cizích slov, abych si vyhledal český význam slova intermediální (zprostředkující, propojující, tvořící mezičlánek). Podobné problémy jsou i jinde v dizertaci. Co například znamená slovo „ubikvitizace“ ve spojení „proces ubikvitizace“ na straně 11? Proč by měl čtenář trávit dlouhé minuty vyhledáváním významu takových neobvyklých slov, která nejsou uvedena ani ve slovnících cizích slov a autor jejich význam nevysvětlil, když se to dá napsat česky? Při vyhledávání na internetu jsem slovo „ubikvitizace“ našel pouze v 10 odkazech a to pouze v textech či přednáškách autora a pouze v jednom jediném případě ve stejném spojení od někoho, kdo od Mgr. Slacha čerpal. Ve všech těchto případech se jednalo o jedno a to samé spojení: ubikvitizace (tvrdých) lokalizačních faktorů. To je jasným důkazem, že se nejedná nejen o běžně, ale ani zřídka používaný termín. Předpokládám, že se jedná o anglicismus, který sám autor vytvořil ze slova *ubiquitous*, které česky jednoduše znamená všudypřítomný. Záhadou ale zůstává, co má potom autor na mysli „procesem všudypřítomnosti“. Předpokládám, že chtěl jednoduše říci, že tvrdé lokalizační faktory jsou všudypřítomné. O jaký proces se ale jedná je mi stále záhadou.

Podobně: Co je „high-road konkurenceschopnost“ (str. 11), proč není vysvětleno? Co je „montánní průmysl“ (str. 12 a ve zbytku práce)? Těžební průmysl? Co znamená „komplementární doplnění“ (str. 12)? Doplnující se doplnění? Proč místo odborná terminologie používá autor „odborný *common language*“ (str. 18)? Co je „konstituce prostředí“ (str. 19)? Občas se autor ani nenamáhá překládat jako např. na str. 28: „Dalšími kategoriemi jsou tzv. „Working class—, „Service class— a „Agriculture“. Na stejné straně v poznámce pod čarou: „Florida doslova uvádí, že ... *now we have an economy powered by human creativity* (2002, s. 4). A takto bych mohl pokračovat, protože takových případů je v dizertaci nekonečná řada a účelem oponentského posudku není je zde vypisovat.

Věty typu „Cílem byla atrakce velkých podniků, které měly substituovat zánik pracovních míst v montánním sektoru.“ (str. 49) se dají napsat daleko lépe a srozumitelněji bez zbytečných cizích slov například takto: „Cílem bylo přilákání velkých podniků, které měly nahradit zaniklá pracovní místa v těžebním průmyslu.“ Ještě chci podotknout, že některé české překlady jako „demografické smršťování“ (str. 44, 71 a jinde v práci), který se objevuje dokonce v nadpise jednoho publikovaného článku v Sociologickém časopise(!) „Je Ostrava „smršťujícím se městem“?“ jsou nevhodné až úsměvné, protože se dají zcela srozumitelně a jednoduše česky přeložit. V tomto případě „demografické smršťování“ je česky jednoduše úbytek obyvatel a smršťování měst potom zmenšování měst. Smrštěním se většinou chápe velice rychlý pohyb či proces, zatímco úbytek obyvatelstva či proces zmenšování měst je proces postupný a dlouhodobý. Už z tohoto pohledu je termín smršťování nevhodný a ani přečtení autorova článku v Sociologickém časopise mě nepřesvědčilo o opaku. V textu dizertační práce také působí rušivě neustálé uvádění anglických termínů v závorkách za termíny českými, jehož účel mi uniká, ale které se také objevuje v článku v Sociologickém časopise. Plynulost textu je tím neustále narušována.

Proč tedy není dizertace napsána rovnou anglicky, když autor nedokáže používat zcela běžné české výrazy? Takové jazykové problémy považuji za úplně zbytečné a znakem povrchního přístupu znehodnocujícího celkovou kvalitu dizertační práce. Dizertace by měla být napsána jasným a srozumitelným jazykem bez toho, aby byla zaplevelena zřídka používanými a v některých případech dokonce zřejmě autorem vytvořenými anglicizmy, případně nevhodnými překlady do češtiny, které musí čtenář složitě luštit, aby se dopátral jejich významu. Používání takových nesrozumitelných výrazů v mých očích zcela jistě k odbornosti a vědeckosti práce nepřispívá. Právě naopak. Odvádí to

pozornost čtenáře od hlavních vědeckých argumentů, protože je nucen luštit špatně srozumitelný text.

Úprava dizertační práce

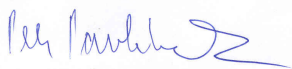
Úprava dizertační práce je známkou vypěstlosti a profesionality autora. Celkové úpravě dizertační práce však v tomto případě autor očividně nevěnoval velkou pozornost a schází ji jednotná úprava.

- Text nemá klasické odstavce a působí tak značně nepřehledně a neuspořádaně.
- Některé nadpisy částí práce jsou psány menší velikostí písma než zbytek textu a nejsou navíc nijak zdůrazněné kurzívou nebo tučným písmem (např. str. 23, 26 atd.).
- Nové kapitoly jsou někde oddělené prázdnými plochami uprostřed stránky (str. 39). Buďto má nová kapitola začít na nové stránce nebo pokračovat na stejné stránce a je jasně oddělena nadpisem a přiměřenou mezerou. U každé kapitoly je však jinak velká mezera. Někde kapitola začíná na nové stránce (např. str. 70, 79), někde ne (např. str. 27, 39). Podobný problém se zbytečnými mezerami jsem našel i u podkapitol (např. str. 24), zatímco jinde není mezera vůbec žádná a název podkapitoly či podčásti není oddělen ani kurzívou ani tučným písmem (např. str. 43) a ještě je navíc velikost písma nadpisu menší než u ostatního textu (např. str. 56, 59).
- Názvy částí či podčástí jsou občas na posledním řádku stránky (např. str. 23, 26 či 56).
- Název tabulky na posledním řádku stránky, tabulka začíná na další stránce (str. 13).
- Různé typy odrážek pro stejnou úroveň textu. Někde plná kolečka (např. str. 13), někde prázdná kolečka (např. str. 7), někde a, b, c (např. str. 9-10), někde nic (např. str. 20).
- Tabulky zbytečně rozdělené na dvě stránky (Tabulka 2 na str. 24 a 25, Tabulka 3 na str. 36 a 37).
- Půl volné stránky před obrázkem, kde by mohl být normální text (str. 57, 70)
- V obsahu dizertační práce nejsou uvedené názvy příložených článků ani stránky, na kterých se jednotlivé články nacházejí. To značně stěžuje orientaci a vyhledávání jednotlivých textů.
- Příložené články měly být ostránkované v rámci dizertace, pro usnadnění orientace a vyhledávání.
- Mapy na str. 46 a 54 jsou velice špatně čitelné – tj. téměř nečitelné.
- Neúplná věta na konci stránky 57: „IBA je „pavouk— v síti IBA Emscher Parku, splétající síť různých typů a druh“
- V článku jsem našel pouze několik překlepů či chyb jako např. na str. 7: „Základní pracovní premisou je, že jedna z příčin úpadku starých průmyslových regionů představuje nízká kvalita měkkých faktorů regionálního rozvoje...“ Správně česky je: „Základní pracovní premisou je, že jednu z příčin úpadku starých průmyslových regionů představuje nízká kvalita měkkých faktorů regionálního rozvoje...“ Podobně na str. 44: „ V Ostravě se intenzivní produkce montánního komplexu se negativně promítla do kvality životního prostředí.“ Opět na str. 44: „Znečištěné prostředí patří i nadále k hlavním push faktorům celého regiony i nadále.“

Závěrečné hodnocení

Bez ohledu na to, jestli dizertační práce Ondřeje Slacha splňuje či nesplňuje publikační požadavky oborové rady programu Sociální geografie a regionálního rozvoje musím konstatovat, že podle mého hodnocení nesplňuje její základní kvalitativní požadavky. Ačkoliv vysoce oceňuji úsilí, které Mgr. Slach věnoval přípravě této práce a příložených publikací, problémů s kvalitou obecného úvodu, kvalitou závěru, který vůbec neshrnuje výsledky předložených publikací autora, neprovázaností mezi obecnou

částí a předloženými publikacemi, jazykovou kvalitou a s celkovou úpravou dizertační práce je tolik, že mi v žádném případě nedovolují práci doporučit k obhajobě. Kvalita předložených publikací je zpochybněna doloženým a nezpochybnitelným plagiátorstvím. Autor spolu se svými spoluautory porušil Zásady vědecké práce a publikační činnosti na geografické sekci UK PŘF jasným a neomluvitelným plagiátorstvím celého odstavce z mého dříve publikovaného článku. Vyvolává to okamžitě otázku, do jaké míry Mgr. Slach a jeho spoluautoři používají v obecných pasážích svých článků plagiátorství prací i jiných autorů, což by zasluhovalo podrobnější prozkoumání publikovaných textů. Už proto by neměla být dizertační práce schválena. V akademickém prostředí je plagiátorství zcela nepřijatelné a nepřijatelné. Samozřejmě nevím, který ze spoluautorů článku je za toto konkrétní plagiátorství přímo zodpovědný a vlastně ani to, jestli Mgr. Slach o tom věděl. Ale ani kdyby o tom Mgr. Slach nevěděl, tak ho to v žádném případě neomlouvá, protože je pod článkem podepsaný a je tak za článek spoluzodpovědný. Z těchto všech uvedených důvodů nedoporučuji dizertační práci Mgr. Ondřeje Slacha k obhajobě.

Prof. RNDr. Petr Pavlínek, Ph.D.

27. srpna 2014

Originální článek

Text, který byl okopírovaný je zvýrazněný.

REGIONAL DEVELOPMENT IMPLICATIONS OF FOREIGN DIRECT INVESTMENT IN CENTRAL EUROPE

Petr Pavlínek

University of Nebraska at Omaha, USA

Abstract

Foreign direct investment (FDI) has been accorded a central role in the post-communist economic transformation of Central and Eastern Europe. This paper examines the regional effects of FDI in Central Europe (Czech Republic, Hungary, Poland and Slovakia) in the 1990s. It challenges uncritical views of FDI and its role in regional economic transformations by considering its potentially adverse effects for regional economic development, such as the intensification of uneven development, the development of a dual economy, failure to develop linkages with local and regional economies, and its contribution

to increased regional economic instability. A case-study of the Czech automotive components industry illustrates the regional economic effects of FDI in Central Europe in terms of stability of investment, its links with the regional economy and its effects on domestic research and development.

KEY WORDS ★ automobile industry ★ Central Europe ★ Czech Republic ★ foreign direct investment ★ regional development ★ research and development

After the collapse of state socialism in Central and Eastern Europe (CEE),¹ Western liberal economists and multilateral institutions suggested that a successful 'transition' from the centrally planned economy to a market-based system could only be achieved with large inflows of foreign direct investment (FDI) (Fischer and Gelb, 1991; Gowan, 1995). FDI was supposed to play a 'critical role' in the economic development of CEE and generate industrial restructuring that would spread throughout the entire economy and ultimately lead to national prosperity (Dunning, 1993a; EBRD, 1993; Michalak, 1993; Csáki, 1995; Gorzelak, 1996; Papp, 1996; Lankes and Stern, 1997; Benáček and Zemplerová, 1997; Ozawa, 2000). FDI was attributed such a critical role because it is often viewed as an 'engine of development' (Csáki, 1995: 112), a vehicle of economic modernization and a driving force of productivity development in CEE (Hunya, 2000a). To attract large FDI inflows, the CEE countries only needed to develop appropriate institutional and policy frameworks to position themselves within flows of global capital (Dunning, 1993a; Rutland, 1995).

In CEE, it is certainly the case that FDI typically results in rapid and profound restructuring of foreign invested enterprises (FIEs – joint ventures and foreign-owned companies) including, among others, organizational restructuring, technology transfer, worker training, the transfer of Western management structures and practices, and new production strategies and organization. It is also usually the case that such influxes of production capital and transfers of Western factory regimes and technology result in rapidly increased quality and competitiveness of produced goods, productivity gains and expanding production and sales by FIEs, both domestically and abroad (e.g. Zloch-Christy, 1995; Bell, 1997; Estrin et al., 1997; 2000; Sharp and Barz, 1997; Dyker, 1999; 2001; Hamar, 1999; Hunya 2000a; 2000b; Pavlínek, 2002a) (Table 1).

Yet, the overly optimistic accounts of the role of FDI during the CEE 'transition to capitalism' often overlook several important issues regarding FDI and by doing so they tend to exaggerate its potential benefits. The uncritical views of FDI as a 'ship of riches that will ensure economic prosperity' (Kojima, 2001: 22) have become quite common

PLAGIÁT: SHRINKING CITIES AND GOVERNANCE OF ECONOMIC REGENERATION: THE CASE OF OSTRAVA, Petr Rumpel, Ondřej Slach, Jaroslav Koutský

Ekonomika a management

inefficient coal mines, coke plants, iron works and related plants in Ostrava.

In the course of and after the main stage of the political and economic transformation in the Czech Republic since 1990, the institutional milieu and governance structures in the country and Ostrava changed. New actors emerged and new institutions had been created for the formulation and implementation of new economic development strategies and policies [16]. The new economic development strategy of most of Central European Countries was based on attraction of foreign direct investment / investors [52]. This new actors and institutions were CzechInvest agency for attraction of investment and business support (established 1992) at the state level, Regional Development Agency at quasi 'regional' level (1993) and Department of Economic Development at level of local authority of Ostrava (1998).

According to Pavlínek [32], after the collapse of state socialism in Central and Eastern Europe, Western liberal economists and multilateral institutions suggested that a successful 'transition' from the centrally planned economy to a market economy system could only be achieved with large inflows of foreign direct investment (FDI). FDI was supposed to play a 'critical role' in the economic development of CEE and generate industrial restructuring that would spread throughout the entire economy and ultimately lead to national prosperity [8]. FDI was often attributed such a critical role because it is often viewed as an 'engine of development', a vehicle of economic modernization and a driving force of productivity development in CEE [51]. To attract large FDI inflows, the CEE countries (CEECs) only needed to develop appropriate institutional and policy frameworks to position themselves within flows of global capital [8].

Thus, in the above-mentioned structural conditions and normative frameworks, an exogenous 'low road' development strategy of attracting FDI by promoting low-cost inputs was the most important economic development activity of the city of Ostrava in close cooperation with other regional actors such as Regional Development Agency. Most of politicians and experts believed that FDI would help to open the Ostrava region up and provide new innovative impulses to the regional economy and create jobs, which mirrored in the

political discourse and normative frameworks at the local level as well. Throughout the 2nd half of 1990s and up until 2008, local government actors and RDA gradually formulated and implemented a fundamentally 'low road strategy', based on promotion of low cost inputs for attracting FDI as a means contributing to increase the strengths and diversification of the weakened local (and regional) economy. Additionally, certain policy measures were taken to strengthen local and regional economy, such as the establishment of new universities and faculties, the establishment of business innovation centres, of Science and Technology Park and the improvements of accessibility of the city region of Ostrava or city centre renewal.

However, the old industrial city region of Ostrava in the North-Eastern part of the Czech Republic became successful in attraction of investors later than other important economic cores such as Praha, Plzeň or Brno. Ostrava became attractive for investors in 2004, but the cities such as Plzeň or Brno attracted investors much earlier since 1998 [51]. There are many reasons for the 'later success': reluctance of major political actors such as mayor because of cognitive and political lock-ins (see [12]), better locations in the Western part of the Czech Republic from the point of view of Western investors until their relative saturation, a missing motorway in Ostrava city region, the bad image of this old industrial region, higher wage requirements by formerly well-paid workers, lack of co-operation because of institutional thinness and fragmentation, low level of preparedness of industrial zones until 2003. Important role also played later implemented regionally different system of investment incentives which gave preference investment to the region with high level of unemployment.

Major policy initiatives in the field of economic development by the governance system of Ostrava city region were since the beginning of 2000s the Science & Technology Park Ostrava, Business and Industrial Zone Ostrava – Hrabová, Industrial Zone Nošovice and Mošnov Development Area – strategic business and industrial development zone. All this policy initiatives at local level, in cooperation with regional and national levels, brought significant changes in employment and diversification of the economy.

Původní článek, ze kterého je okopírovaný text: "Pavlínek, P. Regional Development Implications of Foreign Direct Investment in Central Europe. *European Urban and Regional Studies*, 2004, vol. 11, no. 1, pp. 47–70." není

Ekonomika a management ani uveden v seznamu literatury:

- industry. *Environment and planning A*. 2007, Vol. 39, Iss. 5, pp. 1147–1165. ISSN 1472-3409.
- [13] HEIDENREICH, M. Die mitteleuropäische Großindustrie im Transformationsprozeß. *Zeitschrift für Soziologie*. 1994, Vol. 23, Iss. 1, pp. 3–21. ISSN 0340-1804.
- [14] HOLLANDER, J.B. Can a City Successfully Shrink? Evidence from Survey Data on Neighborhood Quality. *Urban Affairs Review*. 2011, Vol. 47, Iss. 1, pp. 129–141. ISSN 1078-0874.
- [15] IVAN, I., HORÁK, J. Population Changes Caused by Industrialization and Deindustrialization – Comparison of Ostrava and Glasgow. *Geografický časopis*. 2011, Vol. 63, Iss. 2, pp. 113–132. ISSN 1335-1257.
- [16] JEŽEK, J. Aplikace městského marketingu v praxi: vývoj, očekávání, realita (kritický pohled). *E+M Ekonomie a Management*. 2010, Vol. 13, Iss. 4, pp. 123–134. ISSN 1212-3609.
- [17] KOOIMAN, J. *Governing as governance*. Thousand Oaks (CA): SAGE, 2003. 249 p. ISBN 07-619-4036-7.
- [18] KOOIMAN, J. Social-Political Governance. *Public Management Review*. 1999, Vol. 1, Iss. 1, pp. 67–92. ISSN 1471-9037.
- [19] KOTUS, J. Changes in the spatial structure of a large Polish city: the case of Poznań. *Cities*. 2006, Vol. 23, Iss. 5, pp. 364–381. ISSN 0264-2751.
- [20] KREJČÍ, T., MARTINÁT S., KLUSÁČEK, P. Spatial differentiation of the processes connected to the second demographic transition in post-socialistic cities (exampled on case of Brno and Ostrava – Czech Republic). *Moravian Geographical Reports*. 2011, Vol. 19, Iss. 2, pp. 10–21. ISSN 1210-8812.
- [21] KÜHN, M., LIEBMANN, H. Urban Regeneration – Strategies of Shrinking Cities in Eastern Germany. *Die Erde – Zeitschrift der Gesellschaft für Erdkunde zu Berlin*. 2012, Vol. 143, Iss. 1–2, pp. 135–152. ISSN 0013-9998.
- [22] KULCSAR, L., DOMOKOS, T. The post-socialist growth machine: The case of Hungary. *International journal of urban and regional research*. 2005, Vol. 29, Iss. 3, pp. 550–536. ISSN 0309-1317.
- [23] LE GALES, P. Regulations and Governance in European Cities. *International Journal of Urban and Regional Research*. 1998, Vol. 22, Iss. 3, pp. 482–506. ISSN 0309-1317.
- [24] LUNGOVÁ, M. Hospodářská krize 2008–2009: analýza příčin. *E+M Ekonomie a Management*. 2011, Vol. 14, Iss. 2, pp. 22–30. ISSN 1212-3609.
- [25] MAIER, K. Europeanization and Changing Planning in East-Central Europe: An Easterner's View. *Planning Practice and Research*. 2012, Vol. 27, Iss. 1, pp. 137–154. ISSN 0269-7459.
- [26] MARTINEZ-FERNANDEZ, C., AUDIRAC, I., FOL, S., CUNNINGHAM-SABOT, E. Shrinking Cities: Urban Challenges of Globalization. *International Journal of Urban and Regional Research*. 2012, Vol. 36, Iss. 2, pp. 213–225. ISSN 0309-1317.
- [27] MATUSCHEWSKI, A. Vom sozialistischen Kombinat zum postfordistischen Cluster: Die Umstrukturierung der Mikroelektronikindustrie in Dresden unter dem Transformationschock. *Geographische Zeitschrift*. 2005, Vol. 93, Iss. 3, pp. 165–182. ISSN 0016-7479.
- [28] MLČOCH, L. *Úvahy o české ekonomické transformaci*. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, 2000. 269 p. ISBN 80-702-1389-2.
- [29] MOSS, T. Cold Spots of Urban Infrastructure: Shrinking Processes in Eastern Germany and the Modern Infrastructural Ideal. *International Journal of Urban and Regional Research*. 2008, Vol. 32, Iss. 2, pp. 436–451. ISSN 0309-1317.
- [30] MUSIL, J. Vývoj a plánování měst ve střední Evropě v období komunistických režimů. *Sociologický časopis*. 2001, Vol. 37, Iss. 3, pp. 275–296. ISSN 0038-0288.
- [31] MYKHENKO, V., SOLDAK, M., KUZMENKO, L., HAASE, A. Schrumpfende Ukraine: Bevölkerungsentwicklung Und Dilemmata Der Politik. *Ukraine-Analysen*. 2012, Iss. 105, pp. 2–14. ISSN 1862-555X.
- [32] PAVLÍNEK, P. The Role of Foreign Direct Investment in the Czech Automotive Industry Privatization and Restructuring. *Post-Communist Economics*. 2002, Vol. 14, Iss. 3, pp. 359–379. ISSN 1463-1377.
- [33] PIERRE, J. Models of the Urban Governance: The Institutional Dimensions of Urban Politics. *Urban Affairs Review*. 1999, Vol. 34, Iss. 3, pp. 372–396. ISSN 1078-0874.
- [34] RECKIEN, D., MARTINEZ-FERNANDEZ, CH. Why Do Cities Shrink. *European Planning Studies*. 2011, Vol. 19, Iss. 8, pp. 1375–1397. ISSN 0965-4313.
- [35] RINK, D., HAASE, A., GROSSMANN, K., COUCH, CH., COCKS M. From Long-Term Shrinkage to Re-Growth? The Urban Development Trajectories of Liverpool and Leipzig. *Built Environment*. 2012, Vol. 38, Iss. 2, pp. 162–178. ISSN 0263-7960.
- [36] RINK, D., HAASE, A., BERNT M., GROSSMANN, K. *Research Brief No. 1 Addressing Urban Shrinkage Across Europe – Challenges and*